

Kangasala

LUMOAVA KANGASALA
-YMPÄRISTÖ- JA TAIDEOHJELMAN
TOIMENPIDESUUNNITELMA 2026

Taustaa	3
Työryhmä	3
Rahoitusperiaatteet	4
Ajankohtaista	5
Vuosi 2025 – valmistuneet hankkeet	6
Omenatarhan pienten lasten yksikkö	7
Lamminrahkan katufiesta	8
Yhteisötaide ja työpajat	9
Paikallista identiteettiä vahvistavat tapahtumat	10
Teoshankinnat	11
Vuosi 2026 – jatkuvat hankkeet	12
Lamminrahkan taideohjelma	13
Lamminrahkan muuntamot -teossarja	14
Kangasalan torin julkinen taideteos	15
Timanttikorttelin taide	16
Harjunsola	17
Vuosi 2026 – käynnistyvät hankkeet	18
Lemetyn taide	19
Teoshankinnat, väliaikainen taide ja tapahtumat	20
Keskon tontin taidehanke	21
Katse vuosiin 2027–2030	22
Taidehankkeet kartalla	23
Kokonaiskuva 2026	24
Yleiskatsaus vuosiin 2026–2030	25

Taustaa

Lumoava Kangasala on Kangasalan kaupungin ympäristö- ja taideohjelma, joka edistää kaupunkilaisten hyvinvointia sekä kaupunkitilan ja elinympäristön elämyksellisyyttä. Ohjelma on jaettu kolmeen pääteemaan, joista kaupungin lumovoima syntyy: pysyvään taiteeseen, unelmien viherympäristöön sekä väliaikaiseen ja tapahtumaluonteiseen toimintaan.

Ohjelma hyväksyttiin Kangasalan kaupunginvaltuustossa vuonna 2020, ja sen ensimmäiset tilatut julkisen tilan pysyvät teokset valmistuivat vuonna 2023. Vaikka ohjelman painopiste on pitkäikäisessä julkisessa taiteessa, sen puitteissa toteutetaan myös väliaikaista taidetta ja tapahtumia, joiden toteutusmuoto vaihtelee vuosittain.

Vuosittain laadittava toimenpidesuunnitelma kokoaa yhteen, dokumentoi ja seuraa toteutettavia hankkeita sekä luo raamit tulevien vuosien toiminnalle. Erilliseen liitteeseen on koottu Kangasalan kaupungin julkisen taiteen toimintamallit, joita sovelletaan ohjelman toteutuksessa. Toimintamallit pysyvät samoina vuodesta toiseen, kun taas toimenpidesuunnitelma päivitetään vuosittain.

Työryhmä

Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelman toteutusta ohjaa poikkihallinnollinen työryhmä, jonka tehtävänä on ohjata kaikkea julkisen taiteen hankkimista ja sijoittumista Kangasalla sekä ylläpitää kokonaiskuvaa kaupungin julkisesta taiteesta. Työryhmä käsittelee lisäksi mahdolliset teoslahjoitukset ja testamentit.

Työryhmän lisäksi ohjelman toteutusta edistää kilpailutettu taidekoordinaattori. Vuonna 2025 taidekoordinaattorina on toiminut Frei Zimmer Oy projektipäällikkönään Heini Orell. Frei Zimmer Oy jatkaa koordinaattorina myös 2026.

Vuonna 2025 työryhmä kokoontui kahdeksan kertaa, ja sen jäseninä toimivat seuraavat henkilöt:

Marke Vornanen, pj	vapaa-aikajohtaja	Kangasalan kaupunki
Merja Saarilahti	rakennuspäällikkö	Kangasalan kaupunki
Henna Meriläinen	tapahtumakoordinaattori	Kangasalan kaupunki
Tea Jylhä	Lamminrahkan projektipäällikkö	Kangasalan kaupunki
Eljas Suvanto	taide- ja kulttuuriasiantuntija	Kangasalan kaupunki
Maria Eskelinen	matkailuasiantuntija	Business Kangasala
Soila Kaipainen 8.10. asti	intendentti	Kimmo Pyykkö -taidemuseo
Nina Koskinen 9.10. alkaen	intendentti	Kimmo Pyykkö -taidemuseo
Janne Kauppinen	amanuenssi	Tampereen taidemuseo

Yksityiskohta Anne Meskanen-Barmanin teoksesta *Omenapuun alla*. Kuva: Kangasalan kulttuuripalvelut

Rahoitusperiaatteet

Kangasalla julkisen tilan taidetta sekä maisemallisia lumovoimahankkeita rahoitetaan prosenttiperiaatteella, rakennuttajilta kerättäviltä lumovoimamaksuina, itsenäisinä hankkeina, yksityisten rakennuttajien hankkeina tai ulkopuolisella rahoituksella, kuten avustuksilla, apurahoilla tai perinnöillä.

Toimenpidesuunnitelmassa hankkeet on luokiteltu tämän jaon mukaisesti.

Lumovoimamaksut

Lumovoimamaksu koskee kaupungin luovuttamia yhtiömuotoisia asuintontteja erikseen sovitulla alueilla. Maksu on 2 % tontin rakennusoikeuden hinnasta, ja siitä sovitaan tontinluovutussopimuksissa. Maksu talletetaan kulttuuripalveluiden ylivuotiselle tasetilille, josta lumovoimatulot tuloutetaan tuloslaskelmaan hankkeiden toteutuneita menoja vastaavasti. Lumovoimamaksua on sovellettu erityisesti Lamminrahkan alueella.

Itsenäiset taidehankkeet

Lumoava Kangasala -ohjelmassa on määritelty, että hankkeet, jotka sijoittuvat muualle kuin kaupungin investointeihin tai aluerakentamiseen, käsitellään itsenäisinä hankkeina. Itsenäiset hankkeet rahoitetaan kulttuuripalveluiden käyttötaloudesta, mutta niihin on myös mahdollista ohjata 5 % lumovoimamaksuista. Itsenäiset hankkeet voivat olla taidetta, laadukasta viherympäristöä, väliaikaista taidetta tai tapahtumia, eli hankkeita, joita on mahdollista toteuttaa nopeallakin aikataululla.

Muu rahoitus

Taidehankkeisiin on mahdollista saada rahoitusta erilaisina apurahoina, tukina, lahjoituksina tai perintöinä.

Prosenttiperiaate

Kangasalan kaupunki on sitoutunut prosenttiperiaatteen käyttöön. Prosenttiperiaatteen mukaan 0,5–1,5 % rakennushankkeen kokonaisbudjetista kohdennetaan taiteeseen. Prosenttiperiaatetta voidaan noudattaa kaupungin omassa uudis- tai korjausrakentamisessa, ja nämä hankkeet huomioidaan Kangasalan kaupungin teknisen keskuksen investointiohjelmassa.

Yksityisten rakennuttajien hankkeet

Määrätyillä alueilla kaava velvoittaa rakennuttajia toteuttamaan taidetta rakentamisen yhteydessä. Tällöin rakentaja vastaa itse taidehankkeesta ja sen kustannuksista, mutta hyväksyttää suunnitelman ympäristö- ja taidetyöryhmällä. Ympäristö- ja taidetyöryhmä voi toimia myös konsulttina esimerkiksi taiteilijavalinnassa tai kommentoida suunniteltua teosehdotusta.

Ajankohtaista

Vuoden 2026 toimenpidesuunnitelmaan on koottu vuoden 2025 aikana valmistuneet hankkeet sekä ne hankkeet, joiden parissa työ vielä jatkuu tai jotka käynnistyvät uusina avauksina vuoden 2026 aikana.

Vuonna 2024 työtä ohjaava työryhmä totesi tarpeen tarkentaa ympäristö- ja taideohjelmassa kaavailtuja linjauksia ja suunnitelmia erityisesti Kangasalan keskustan sekä muiden kaupungin kehittyvien alueiden, kuten Lemetyn ja Lentolan, osalta. Vuonna 2025 laadittiin pilottihankkeena Lemetyn aluetta tarkasteleva tarkempi taidesuunnitelma, jonka perusteella käynnistetään alueen taiteen toteutus vuoden 2026 aikana. Vastaavia tarkentavia taidesuunnitelmia laaditaan määritellyille alueille myös jatkossa.

Kaupungin itsenäisenä hankkeena pyrittiin vuonna 2025 käynnistämään Aulis Aarnion muistomerkin suunnittelu, mutta hanke ei edennyt Mobilian alueen suunnittelutilanteen takia. Ajatusta muistomerkistä pidetään yllä ja asiaan palataan myöhemmin.

Suunnitelman lopussa esitetään tarkempi aikataulu ja budjetti vuoden 2026 toimille sekä pidemmän aikavälin suunnitelma, joka tarkentuu rakentamisen ja suunnittelun edetessä.

Maisa Majakka: *Juokse villi lapsi (Poika ja kissa)* 2025. Kuva: Kangasalan kulttuuripalvelu

Vuosi 2025 – valmistuneet hankkeet

Vuonna 2025 Omenatarhan pienten lasten yksikköön valmistui taiteilija Anne Meskanen-Barmanin teoskokonaisuus Omenapuun alla. Kaupungin omina itsenäisinä hankkeina toteutettiin kaksi kulttuurihyvinvointia edistävää hanketta yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) kanssa. Lisäksi kaupungin taidekokoelmaa kartutettiin kahdella uudella teoshankinnalla, jotka sijoitettiin Pikkolan päiväkotiin sekä Kangasala Areenalle. Kangasalan kulttuuriviikon tapahtumia rahoitettiin osin Lumoava Kangasala -ohjelman tapahtumille osoitetuilla määrärahoilla.

Yksityiskohta Anne Meskanen-Barmanin teoksesta Omenapuun alla. Kuva: Jussi Koivunen.

Omenatarhan pienten lasten yksikkö

Omenatarhan pienten lasten yksikön taiteilijavalinta järjestettiin portfoliohaun ja kutsukilpailun yhdistelmänä vuonna 2023. Kutsukilpailun voittajaksi valittiin Anne Meskanen-Barmanin teosehdotus *Omenapuun alla*, jonka lähtökohtana toimii Pikkolan alueella sijainnut omenapuutarha.

Teoksen pääosa asettuu uudisrakennuksen keskusaulan seinäpinnoille suurena, 6,5 m korkeana omenapuuaiheisena teräsreliefinä. Lisäksi teokseen liittyy taiteilijan valmistamia eläin- ja kasviaiheisia pienoiskojeita, joista yksi osa on sijoitettu lasten ulottuville kosketeltavaksi. Teoksen materiaalina taiteilija on käyttänyt alumiinipronssia, alumiinia ja ruostumatonta terästä.

Teos valmistui kesällä 2025 ja se esiteltiin tilojen käyttäjille lokakuussa 2025.

Hankkeen aloitus 2023

Valmistuminen 2025

Kokonaisbudjetti 120 000 €

Rahoitustapa %-periaate + Taiken apuraha

Taiteilijavalinta avoin portfoliohaku + kutsukilpailu

Taiteilija Anne Meskanen-Barman

Teoksen nimi *Omenapuun alla*

Anne Meskanen-Barman: *Omenapuun alla*. Kuva: Jussi Koivunen

Lamminrahkan katufiesta

Lamminrahkan vuosittainen Katufiesta järjestettiin 3.5.2025 Lamminrahkan koulukeskuksen ympäristössä. Alue täyttyi monipuolisesta ilmaisohjelmasta ja tekemisestä, ja tapahtuma keräsi paikalle tuhansittain yleisöä. Samanaikaisesti järjestetty Lamminrahka Trail Run houkutteli runsaasti juoksijoita Lamminrahkan poluille.

Vuoden 2025 Lamminrahkan Katufiestassa nähtiin laulaja-lauluntekijä ja kanteletaiteilija Ida Elina, koko perheen suosikit Muumit, vauhdikas lastenkonsertti Miska Pressan Katin johdolla sekä suomirock-vedoistaan tunnettu Joku Paikallinen Bändi. Lavaohjelman lisäksi alueelta löytyi muun muassa eri liikuntalajien kokeilupisteitä, monipuolista ruokatarjontaa, pomppulinnoja, kuvasuunnistusta, lasten temppurata, kirjastoauton 60-vuotisjuhlavuoden huumaa ja paljon muuta. Alueella olevalla rakennuttajakujalla oli mahdollista tutustua alueen asunto- ja tonttitarjontaan. Tapahtumaa rahoitettiin osittain alueen rakentajilta kerätyillä lumovoimamaksuilla.

Hankkeen toteutus 2025
Rahoitustapa Lumovoimamaksut
Tapahtuma-aika 3.5.2025

Katufiestan yhteydessä järjestettiin Lamminrahka Trail Run. Kuva: Rami Valonen

ITSENÄISET HANKKEET

Yhteisötaide ja työpajat

Kaupungin itsenäisinä hankkeina toteutettiin kaksi kulttuurihyvinvointia edistävää projektia yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) kanssa.

Kesällä toteutettiin kangasalalaisen kuvataiteilija Mari Hillon ja Sahalahden palvelutalo Höllinkodon asukkaiden yhdessä luoma yhteisötaideteos *Niittykukkia*. Lopputuloksen syntynyt teoskokonaisuus koostuu kolmesta akryylilevylle maalatusta osasta, joihin Höllinkodon asukkaat ovat maallaneet erilaisia kukka- ja kasviaiheita taiteilijan ohjeiden mukaisesti. Työpajojen ohjauksesta vastasivat taiteilijan lisäksi Pirkanmaan hyvinvointialueen kulttuuriohjaajat Sini Muranen ja Marianne Nurmi.

Joulukuussa yhteistyö Pirhan kanssa jatkui, kun Rikun ryhmäkodissa pidettiin Taito Pirkanmaan kädentaitopaja. Pajan aikana asukkaat pääsivät valmistamaan mehiläisvahakynntilöitä ja kokeilemaan kankaanpainantaa.

Hankkeen toteutus 2025
Rahoitustapa kaupungin itsenäinen hanke
Yhteisötaideteos yhteistyössä Pirhan ja Höllinkodin kanssa 06/2025
Taiteilija Mari Hillo
Nimi *Niittykukkia*

Yhteisötaideteoksen valmistumista. Valmiit osat kiinnitettiin Höllinkodon pihan aitaan, jossa ne ovat kaikkien nähtävillä toistaiseksi. Kuva: Kangasalan kulttuuripalvelut

Paikallista identiteettiä vahvistavat tapahtumat

Kangasalan kulttuuriviikko järjestettiin toista kertaa 7.–13.7.2025. Kaupunki täyttyi yli 50 tapahtumasta, joita toteutti yli 30 eri toimijaa. Kulttuuriviikko toteutettiin yhteistyössä Visit Kangasalan kanssa.

Viikon aikana ympäri kaupunkia koettiin esittäviä taiteita, kuvataidetta, musiikkia, historiaa ja paikallista kulttuuriperintöä työpajoista näyttelyihin, teatterista yhteislauluun sekä luontoretkestä jazz-iltaan. Joka päivä osa ohjelmasta oli maksutonta. Kangasalan kulttuuriviikolla juhlistettiin samalla kaupungin 160-vuotista taivalta.

Lumoava Kangasala -ohjelman rahoituksella toteutettiin osa kulttuuriviikon tapahtumista, jotka vahvistivat eri kaupunginosien identiteettiä. Näihin kuului kotiseutupäivä, jolloin Kangasalan ja Kuhmalahden kotiseutumuseot olivat avoinna maksutta yleisölle. Kangasalan kotiseutumuseossa esiintyi viulisti Kristiina Ahlgren, ja Kuhmalahden kotiseutumuseossa järjestettiin Kulttuuriosuuskunta Uulun perinnesoitintyöpaja. Yhteistyössä Kuhmalahden Taidepappilan kanssa järjestettiin Tanssin päivä, jossa nähtiin Gabriela Burdsallin, Leevi Rauhalahden ja Sóley Dúfa Leósdóttirin tanssiperformanssit. Lisäksi kuubalaisen tanssin legenda Juan Pujals opetti parisalsan alkeita yhdessä Gabriela Burdsallin kanssa. Leevi Rauhalahden kutsui yleisön mukaan rentoon keskusteluun kehon potentiaalista tarinankertojana ja tunteiden välittäjänä.

Hankkeen toteutus 2025
Rahoitustapa kaupungin itsenäinen hanke
Tapahtuma-aika 7.7.-13.7.2025

Kohtaus Leevi Rauhalahden ja Sóley Dúfa Leósdóttirin tanssiperformanssista. Kuva: Kangasalan kulttuuripalvelut

Teoshankinnat

Vuonna 2025 Kangasalan kaupungin taidekokoelmaa kartutettiin kahdella teoshankinnalla, jotka sijoitettiin kaupungin hallinnoimiin kohteisiin.

Pikkolan päiväkotiin tilattiin taiteilija Jenni Yppäriältä kesällä 2025 puretun Ompula-rakennuksen inspiroima kolmiulotteinen maalaus, joka sijoitettiin päiväkodin ruokalan seinälle. Pienoismallimainen kokonaismitoiltaan noin 1,5 metriä leveä teos ikuisti alueen tunnistettavan rakennuksen myös jälkipolville.

Kangasala Areenan tiloihin hankittiin taidemaalari Alina Sinivaaralta kolmiosainen teos *Azteca* (2021) sekä yksittäinen maalaus *Alkuhyppy* (2020). Teosten urheilutematikka ja niissä kuvattu liike sopivat erinomaisesti sijoituspaikkoihinsa. *Azteca* sijoitettiin Areenan kokoushuoneeseen ja *Alkuhyppy* portaikkoon.

Jenni Yppäri: *Ompula*, 2025, korkeus 73,5 cm, leveys 151 cm, syvyys 33 cm. Öljy ja akryyli vanerille ja MDF-levylle. Kuva: Jussi Koivunen.

Alina Sinivaara: *Azteca*, 2021, yht. 150 x 390 cm, akryyli ja öljy kankaalle. Kuva: Alina Sinivaara.

Vuosi 2026 – jatkuvat hankkeet

Vuoden 2025 aikana edistettiin aikaisempina vuosina käynnistettyjä hankkeita, kuten Kangasalan torin teoshankintaa ja Timanttikortteliin sijoittuvaa taidetta. Lisäksi Lamminrahkan taideohjelmaa päivitettiin ja käynnistettiin uusi Lamminrahkan muuntamoihin kohdistuva taidehanke. Työ näiden hankkeiden parissa jatkuu vuonna 2026.

Havainnekuva taideteoksesta *Con Moto* Kangasalan uudistuvalla torilla. Kuva: Ramboll, taideteoksen 3D-mallinnus NEON

Lamminrahkan taideohjelma

Lumovoimamaksuja kerätään tällä hetkellä Kangasalla Lamminrahkassa, jota varten laadittiin vuonna 2021 eteläosien julkisen taiteen, unelmien viherympäristön ja tapahtumien yleissuunnitelma. Taide- ja maisemallisten lumovoimahankkeiden valmistelua edistetään rakentamisen edetessä, ja hankkeita voidaan käynnistää lumovoimamaksujen kertyessä. Tähän mennessä alueelle on toteutunut Lamminrahkan liittymään ROPin teokset *Kevät ja syksy* ja *Varpusia*, Lamminrahkan koulukeskukseen Ninni Luhtasaaren keraaminen teoskokonaisuus *Harhailevat ajatukset* sekä Lamminrahkan torille sijoittuva Pekka Jylhän teos *Peili*. Alueella on käynnissä toteutusvaiheessa oleva muuntamotaidekokonaisuus.

Vuoden 2025 aikana tarkennettiin sekä vuonna 2021 laadittua taideohjelmaa että Lamminrahkan pohjoisten osien taiteen yleissuunnitelmaa. Nämä suunnitelmat päätettiin yhdistää yhdeksi dokumentiksi, joka määrittelee Lamminrahkan taiteen suuntaviivat tulevaisuutta varten. Työ käynnistyi vuonna 2025 ja jatkuu vuoden 2026 alkupuolelle.

Nyt työn alla olevassa kokonaissuunnitelmassa arvioidaan alueen lumovoimamaksujen kertyminen ja rakentamisen eteneminen, tulevat taidehankkeet, maisemalliset lumovoimahankkeet sekä mahdolliset panostukset tapahtumatoimintaan. Lisäksi suunnitelmassa määritellään alustava aikataulu näille toimille.

Lamminrahkan aluetta, oikealla Pekka Jylhän: *Peili* 2023. Kuvat: Frei Zimmer.

Lamminrahkan muuntamot -teossarja

Lamminrahkaan on rakentunut useita arkisia muuntamorakennuksia, joihin on taideohjelmassa visioitu sarjallista teosta.

Vuonna 2025 hanke käynnistettiin valitsemalla kohteen taiteilijaksi kuvataiteilija Marianne Laiti. Vuoden aikana Laiti on tutustunut Lamminrahkaan, laatinut luonnokset muuntamoihin toteutettavista teoksista ja työstänyt lopullisia teosoriginaaleja.

Osana teoksen suunnittelua on osallistettu Lamminrahkan esikoululaisia, jotka saivat toukokuussa 2025 vastata Lamminrahkaa ja muuntamoita koskevaan kyselyyn. Muuntamoiden teoksista löytyykin osallistamisen kautta esille nousseita elementtejä.

Teoskokonaisuus toteutetaan yliteippauksena alueen kuuteen muuntamorakennukseen kesään 2026 mennessä.

Hankkeen aloitus 2025
Arvioitu valmistuminen 2026
Kokonaisbudjetti 40 000 €
Rahoitustapa lumovoimamaksu
Taiteilijavalinta suoravalinta kuratoiduista vaihtoehdoista
Taiteilija Marianne Laiti

Muuntamo Lamminrahkassa, kuva: Kangasalan kulttuuripalvelut. Muuntamoiden teos-originaalit Marianne Laiti, Kuvat: Mako Niemelä.

Kangasalan torin julkinen taideteos

Kangasalan keskustaan uudistuvan torin yhteyteen toteutetaan julkinen taideteos, jonka lähtökohtana on kulttuurihistoriallinen Kangasalan urkutehdas ja urkurakentamisen perinne. Hankeen tavoitteena on saada pitkäikäinen ja tunnistettava teos.

Rinnakkainen luonnostilaus päättyi toukokuussa 2025, jolloin valintaraati sai arvioitavakseen neljä erilaista tasokasta luonnosta. Näiden joukosta valintaryhmä päättyi myös yleisön suosikiksi nousseeseen taiteilijapari NEONin *Con Moto* -teokseen.

Con Moto koostuu 16 yläosastaan laineilevaan muotoon taivutetusta putkesta. Putkien sisällä olevien pallolaakerien ansiosta niiden yläosat pyörivät kevyesti tuulen mukana. Kineettinen taideteos tekee näkyväksi liikkuvan ilman, joka on ehdoton elementti urkujen soimiselle. Korkeimmillaan yli yhdeksään metriin kohoava näyttävä teos juhlistaa Kangasalan merkittävää urkurakentamisen historiaa.

Hankkeen aloitus 2024
Arvioitu valmistuminen 2027
Kokonaisbudjetti 115 000 €
Rahoitustapa Lumoava Kangasala -ohjelmaan myönnetty perintöraha
Taiteilijavalinta portfoliohaku ja rinnakkainen luonnostilaus
Valittu taiteilija NEON
Teos *Con Moto*

Luonnoskuva teoksesta *Con Moto*. Teos toteutetaan ja asennetaan paikoilleen torin rakentamisen yhteydessä, joten sen valmistuminen on sidoksissa torin rakentamisen aikatauluihin. Kuva: NEON

YKSITYISTEN RAKENNUTTAJIEN HANKKEET

Timanttikorttelin taide

Kangasalan keskusta rakentuvan Timanttikorttelin avoin taidekilpailu käytiin keväällä 2023, ja siihen jätettiin yhteensä 56 ehdotusta. Kilpailun voittoon ylsi kuvataiteilija Johanna Suonpään teosehdotus Verso.

Vuoden 2025 aikana on tarkennettu teoksen toteutussuunnitelmia, teetetty mallikappaleita ja kilpailutettu teoksen toteuttava metallipaja sekä viimeistelty teoksen valaistussuunnitelma.

Teos valmistetaan alkuvuoden aikana ja se asennetaan paikoilleen kesäkuussa 2026. Hankkeen taidekoordinaattorina toimii Frei Zimmer Oy, jonka on palkannut taidehankkeesta ja sen kustannuksista vastaava Kiinteistö Oy Kangasalan Timantti.

Hankkeen aloitus 2023

Arvioitu valmistuminen 2026

Kokonaishankkeiden 150 000 €

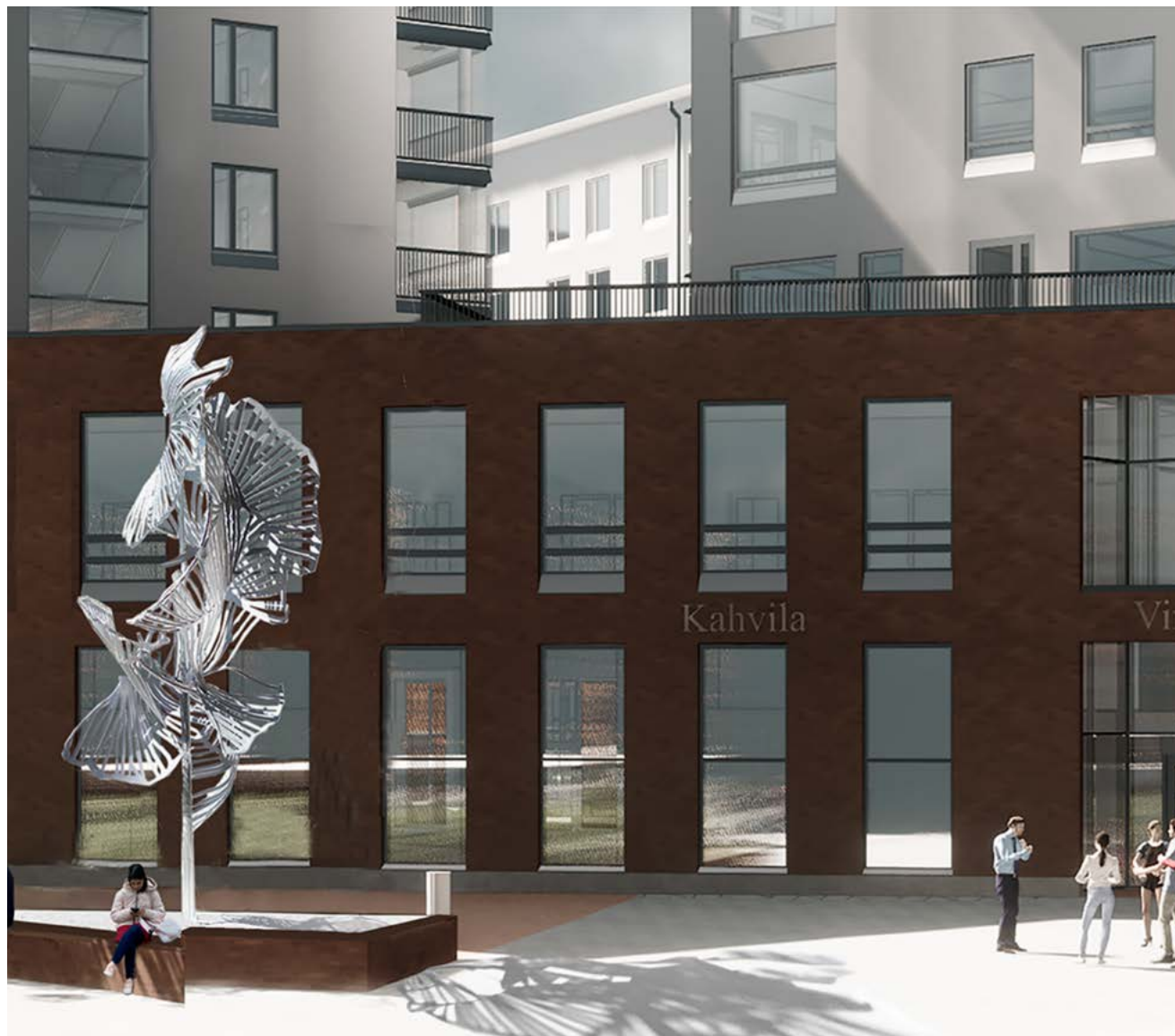
Rahoitustapa yksityisten rakennuttajien hankkeet

Taiteilijavalinta avoin taidekilpailu

Tilaaja Kiinteistö Oy Kangasalan Timantti

Taiteilija Johanna Suonpää

Teoksen nimi Verso

Luonnoskuva teoksesta Verso. Kuvat Johanna Suonpää.

Harjunsola

Harjunsola on Kangasalan keskustan alueelle suunnitella oleva kolmen asuinkerrostalon kokonaisuus. Kuohunharjuntien ja Kunnantien varteen sijoittuvat nykyiset asuin- ja liikerakennukset puretaan ja korvataan uusilla. Alueelle on osoitettu asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue sekä lähivirkistysaluetta. Kaupunki ei toimi hankkeessa rakennuttajana, mutta kohteen keskeisen sijainnin vuoksi sen rakennuttajilta edellytetään taiteen hankkimista osaksi rakennuskokonaisuutta. Taiteen paikasi on määritelty Kuohunharjuntien ja Kunnantien kulmaan sijoittuva kaupunkiaukio.

Lumoava Kangasala -työryhmän on sovittu ehdottavan kohteeseen soveltuvia taiteilijoita, joiden joukosta rakennuttaja tekee päätöksen. Hankkeen rakennuttaja vastaa taidehankkeen toteutuksesta sekä taiteen tilaamisesta ja voi palkata tähän työhön avukseen taidekoordinaattorin.

Hanketta on valmisteltu jo vuoden 2025 aikana, mutta tavoitteena on edetä taiteilijavalintaan ja luonnosvaiheeseen vuoden 2026 aikana.

Hankkeen aloitus 2025
Rahoitustapa yksityisten rakennuttajien hankkeet
Taiteilijavalinta suora valinta

Havainnekuva: SARA, Niko Kautonen

Vuosi 2026 – käynnistyvät hankkeet

Vuodelta 2025 jatkuvien taidehankkeiden edistämisen lisäksi vuonna 2026 käynnistyy uutena avauksena lumovoimamaksulla rahoitettava Lemetyr alueen taidehanke. Lisäksi tehdään yksittäisiä teoshankintoja ja tuotetaan valittuja tapahtumia. Yksityisten rakennuttajien hankkeista mahdollisesti käynnistyy Keskon tontin taidehanke.

Ilmakuva Lemetyr alueelta. Kuva: Kangasalan kaupunki.

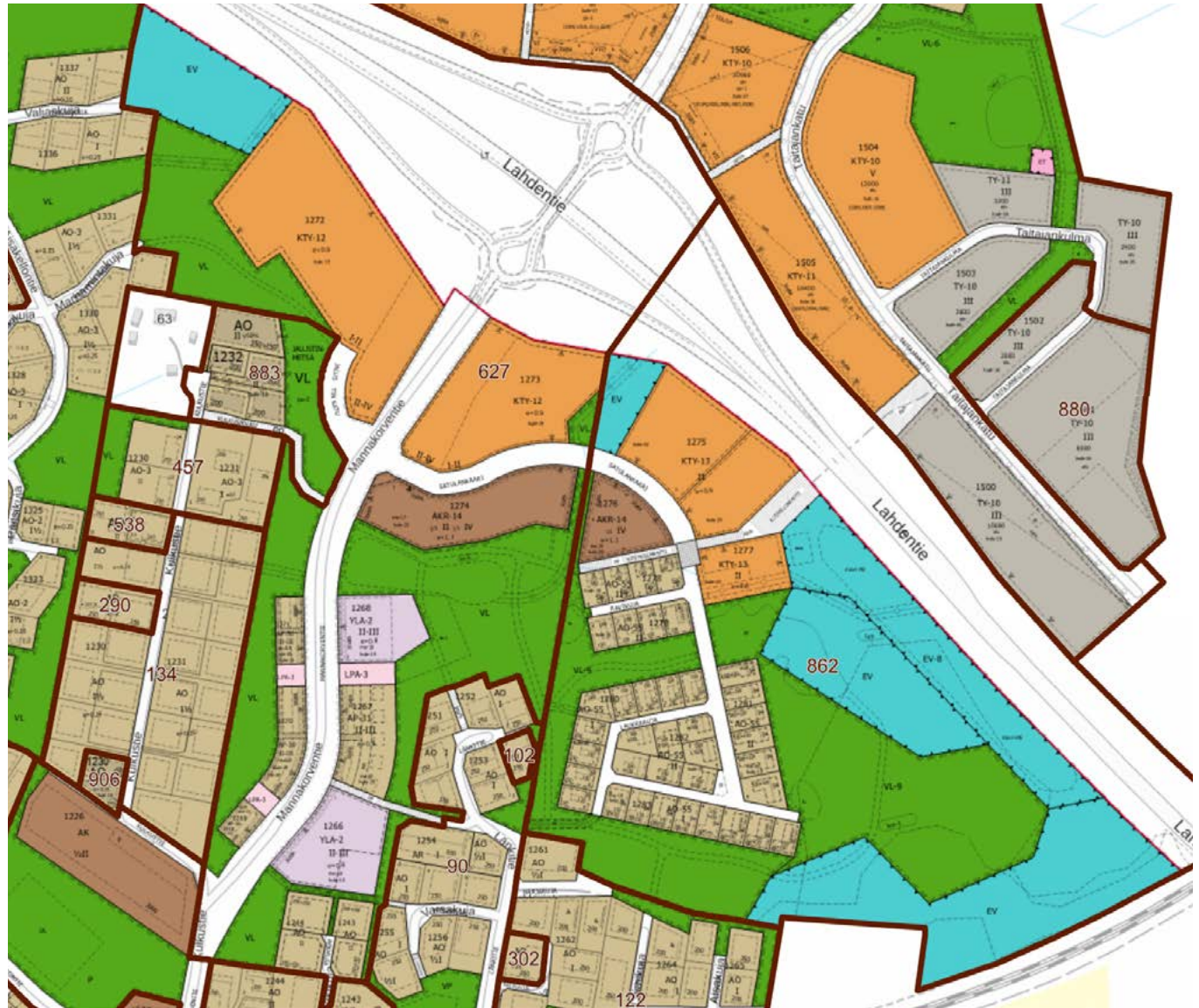
Lemetyn taide

Lemetyn alueelle laadittiin vuoden 2025 aikana taidesuunnitelma, jossa määriteltiin kaupunginosan taiteelle asetettuja tavoitteita, käytäntöjä ja taidehankkeen toteutuksen kustannusarviota. Suunnitelma toimii tulavaisuudessa ohjenuorana alueen rakentajille sekä valitulle taitelijalle.

Lemetyn taidehanke toteutetaan useammasta erillisestä teoksesta koostuvana taidekokonaisuutena. Valittavalta taiteilijalta tilataan useita pieniä veistoksia, jotka sijoittuvat Lemetyn alueelle julkiseen tilaan esimerkiksi valaisinpylväisiin, bussikatoksiin tai puisto- ja viheralueiden yhteyteen. Osa teoksista voi olla yleisön helposti havaittavissa, osa enemmän etsimistä vaativissa paikoissa. Toiveena on, että kokonaisuus ilahduttaa eri ikäisiä kokijoita.

Kohteen portfoliohaku pyritään käynnistämään alkuvuodesta 2026, jotta päätös taiteilijasta saataisiin tehtyä viimeistään keväällä 2026. Taideteoksen luonnoksen tavoitteena on valmistua loppuvuonna 2026. Koska taiderahaa kertyy vaihteittain useiden vuosien aikana, myös teososia tilataan ja asennetaan alueelle useammassa erässä tulevana vuosina.

Hankkeen aloitus 2026
Arvioitu valmistuminen 2031
Kokonaisbudjetti max 140 000 €
Rahoitustapa lumovoimamaksu
Taiteilijavalinta portfoliohaku

Lemetyn alueen ajantasa-asemakaava

ITSENÄISET HANKKEET

Teoshankinnat, väliaikainen taide ja tapahtumat

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden määrärahoilla voidaan vuosittain toteuttaa pienempiä teoshankintoja, tapahtumia ja väliaikaisia teoksia. Itsenäisiä hankkeita voidaan käynnistää pikaisellakin aikataululla reagoiden ajankohtaisiin ilmiöihin tai asukkaiden toiveisiin.

Pysyviä teoksia voidaan tilata tai hankkia suoramarkintana joustavasti pitkin vuotta. Vuonna 2026 hankittavia teoksia voidaan sijoittaa esimerkiksi Timanttikortteliin sijoittuviin kaupungin tiloihin.

Alina Sinivaara: *Alkuhyppy*, 2020. Vuoden 2025 teoshankinta. Kuva: Kangasalan kulttuuripalvelut

Keskon tontin taidehanke

Kangasalan kaupunki ja Kesko Oyj ovat allekirjoittaneet vuonna 2021 kauppakirjan, jolla Kesko Oyj osti kaupungilta noin 1,06 hehtaaria tonttimaata Kangasalan keskustan K-Supermarketin laajentamiseksi. Alueella voimassa oleva kaava sitouttaa toimijan rakentamaan kohteen pysäköintialueen ja siihen liittyvän valaistuksen korkealuokkaisen ympäristötaiteen ja viherrakentamisen keinoin. Tavoitteena oli käynnistä hanke jo vuoden 2025 aikana, mutta hanke pääsee etenemään rakennuttajavetoisesti vasta sen jälkeen, kun rakennuslupa on hyväksytty.

Rakennuttaja vastaa hankkeen ja sen taiteen toteutuksesta ja kustannuksista.

Hankkeen aloitus 2026
Rahoitustapa yksityisten rakennuttajien hankkeet
Taiteilijavalinta ei vielä määritelty

Keskon tontti Kangasalan kaupungin 3D-kaupunkimallissa

Katse vuosiin 2027–2030

Kangasalan kaupunki jatkaa Lumoava Kangasala -ympäristö- ja taideohjelman tavoitteellista ja kunnianhimoista toteuttamista myös seuraavalla viisivuotiskaudella.

Lamminrahkan alueen taidehankkeet etenevät alueen rakentamisen ja lumovoimamaksujen kertymisen mukaisesti laadittujen ja päivitettävien suunnitelmien pohjalta. Yksityisten rakennuttajien taidehankkeiden toteutuminen riippuu rakentamisen yleisestä suhdanteesta sekä siitä, kuinka hankkeiden käynnistäminen ja edistäminen onnistuu. Prosenttiperiaatteen mukaiset taidehankkeet on tarkoitus toteuttaa seuraavan viiden vuoden aikana Vatialan päiväkodissa sekä Kirkkoharjun ja Pikkolan koulujen peruskorjausten yhteydessä. Lisäksi prosenttitaidetta suunnitellaan Lamminrahkan yläkouluun. Näiden hankkeiden myötä taide on mahdollista integroida osaksi kaupungin uusia oppimis- ja kasvu ympäristöjä.

Kirkkoharjun koulun peruskorjaus käynnistyy vuonna 2026, ja kohteen tulisi valmistua syyskuu 2028. Näin ollen taidehanke ajoittuu vuosille 2027–2028. Vatialan päiväkodin tarveselvitys laaditaan vuoden 2026 aikana, ja sen yhteydessä päätetään mahdollisesta taidehankinnasta. Mikäli näin päätetään, taiteen hankinta ajoittuu vuosille 2027–2028.

Lamminrahkassa prosenttiperiaatteen mukainen taidehanke voisi kohdistua nykyisen koulun laajentamiseen yläkouluksi. Kohteen toteutuksen aikataulu selviää vuoden 2026 aikana, jonka jälkeen myös taiteen toteutusmahdollisuuksia voidaan arvioida. Pikkolan yläkoulun tarveselvitys laaditaan vuonna 2028 Kirkkoharjun koulun valmistumisen jälkeen. Näin ollen mahdollinen taidehanke Pikkolassa tulisi ajankohtaiseksi 2030-luvun alkuvuosina.

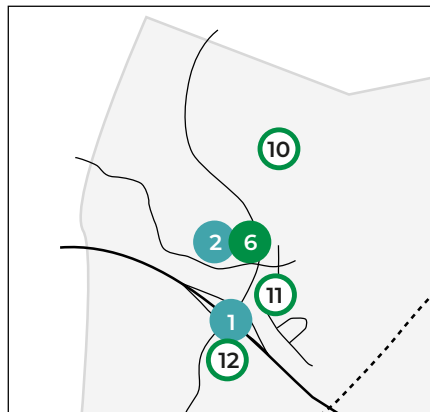
Kangasalan torin urkuaiheisen teoksen toteutus riippuu torin rakentamisen aikataulusta, sijoittuen tämänhetkisen arvion mukaan vuodelle 2027. Myös Aulis Aarnion muistomerkin toteutumien on yhteydessä Mobilian alueen kehittämiseen ja saattaa olla ajankohtaista vasta vuosikymmenen lopulla. Ruutanan junaseisakkeen esiselvitys valmistuu vuonna 2026. Jos seisake toteutuu tulevaisuudessa, se voisi olla potentiaalinen taidekohde.

Kaupungin vuosittain käytettävissä olevilla määrärahoilla voidaan kartuttaa pysyvien taideteosten kokoelmaa sekä toteuttaa väliaikaisia taidehankkeita ja tapahtumia. Hankkeiden tarkemmat linjaukset päätetään Lumoava Kangasala -työryhmän kokouksissa.

Yksityiskohta Anne Meskanen-Barmanin teoksesta *Omenapuun alla*. Kuva: Jussi Koivunen

Taidehankkeet kartalla

Valmistuneet teokset

Prosenttiperiaate

- 1 Lamminrahkan liittymä / ROP: *Varpusia* sekä *Kevät ja syksy* 2020
- 2 Lamminrahkan koulukeskus / Ninni Luhtasaari: *Harhailevat ajatukset* 2023
- 3 Kuhmalahden koulukeskus / Matti Kalkamo: *Pica pica* 2023
- 4 Ruutanan koulu / Maisa Majakka: *Juokse, villi lapsi* 2024–2025
- 5 Omenatarhan pienten lasten yksikkö / Anne Meskanen-Barman: *Omenapuun alla* 2025

Lumovoima

- 6 Lamminrahkan tori / Pekka Jylhä: *Peili* 2023

Itsenäiset hankkeet

- 7 Ruutanan monitoimitalo / Aino Louhi: *Muotokuvia tärkeistä asioista* 2023
- 8 Pikkolan päiväkoti / Jenni Yppäri: *Ompula* 2025

Yksityisten rakennuttajien hankkeet

- 9 Prisma / Annastiina Mäkitalo: *Kukkaseppele* 2024

Käynnissä olevat ja suunnitellut hankkeet

Prosenttiperiaate

ei käynnissä olevia hankkeita

Lumovoima

- 10 Lamminrahkan taidekohteet
- 11 Lamminrahkan muuntamot
- 12 Lemetyn taidekohteet

Itsenäiset hankkeet

ei käynnissä olevia hankkeita

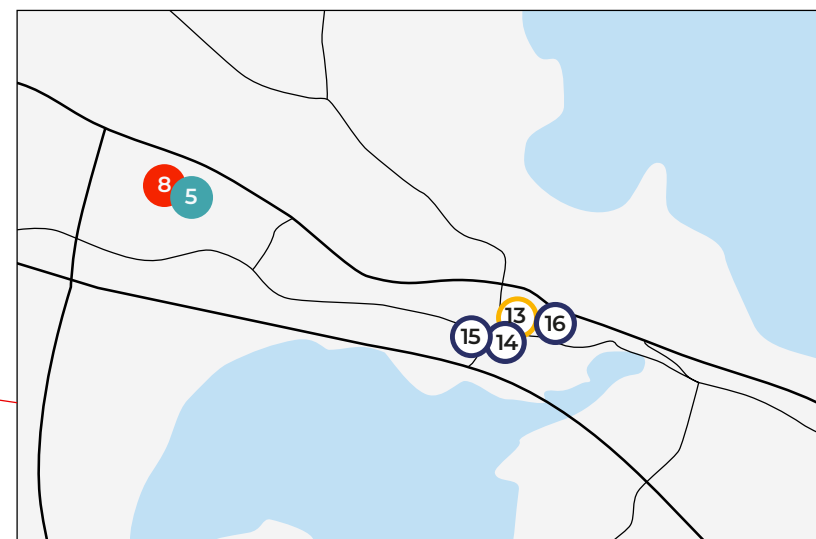
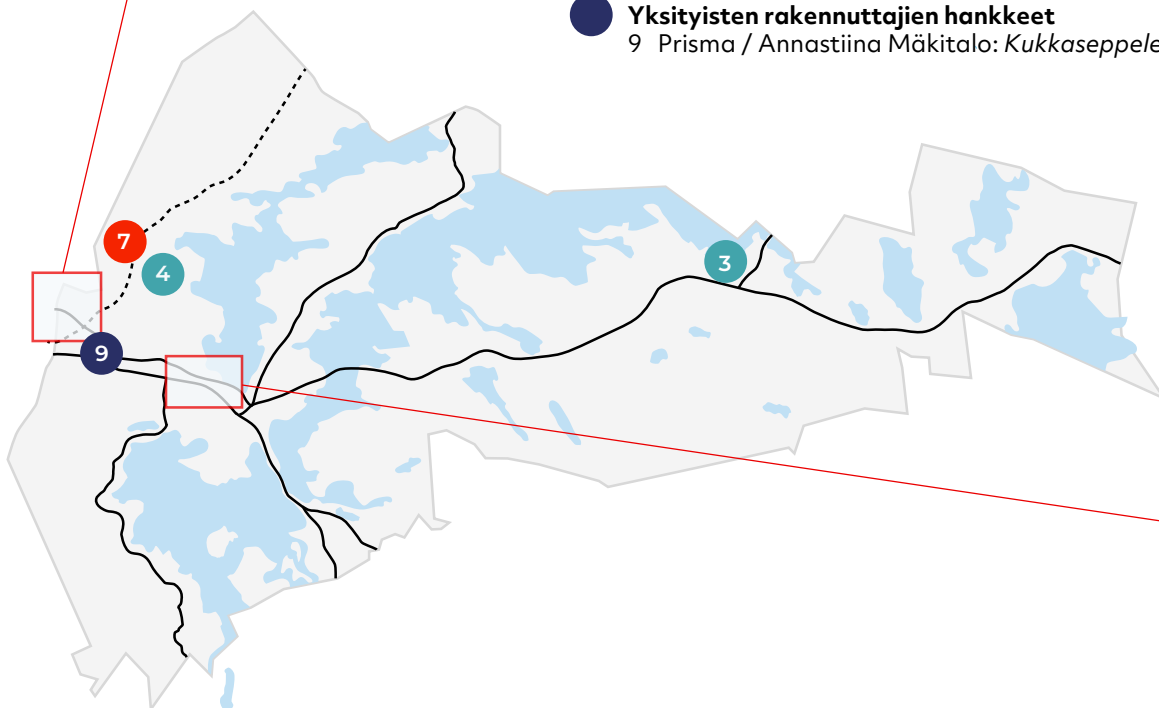
Muu rahoitus

- 13 Kangasalan tori / NEON: *Con Moto*

Yksityisten rakennuttajien hankkeet

- 14 Timanttikortteli / Johanna Suonpää: *Verso*
- 15 Kesko
- 16 Harjunsola

Kokonaiskuva 2026

Alustava tarkastelu taidehankkeiden rahoituksesta ja aikataulusta

Kohde	rahoitustapa	€	1/2026	2/2026	3/2026	4/2026
LUMOVOIMA						
Lamminrahkan muuntamot -teossarja	lumovoima	40 000	suunnitteluvaihe	yliteippaus		
Lemetty	lumovoima	*	taiteilijavalinta		luonnosvaihe	
Lamminrahkan taiteen yleissuunnitelmat	lumovoima	*	suunnittelman viimeistely ja hyväksyntä			
PROSENTTIPERIAATE						
Ei käynnissä olevia prosenttiperiaatehankkeita						
ITSENÄISET HANKKEET						
Pysyvät teokset	itsenäinen hanke	24 500	pysyviä teoksia voidaan tilata tai hankkia määrärahojen puitteissa joustavasti pitkin vuotta			
Muut väliaikaiset teokset ja tapahtumat	itsenäinen hanke	10 500	väliaikaisia teoksia ja tapahtumia voidaan toteuttaa määrärahojen puitteissa joustavasti pitkin vuotta			
MUU RAHOITUS						
Torin teos	perintöraha	115 000	toteutussuunnitteluvaihe		toteutusvaihe	
YKSITYISTEN RAKENNUTTAJIEN HANKKEET						
Timanttikortteli	rakennuttaja	150 000	toteutusvaihe	asennusvaihe		
Kesko	rakennuttaja	*	aikataulu tarkentuu neuvottelujen myötä			
Harjunsola	rakennuttaja	*	taiteilijavalinta		luonnosvaihe	

* budjetit täsmentyvät neuvottelujen myötä

Yleiskatsaus vuosiin 2026–2030

Kohde	rahoitustapa	€	2026	2027	2028	2029	2030
LUMOVOIMA							
Lamminrahkan muuntamot -teossarja	lumovoima	40 000	toteutus				
Lemetty	lumovoima	*	taiteilijavalinta ja luonnos	teosten toteutus			
Metsänportti-teos	lumovoima	*	Taidehanke, aikataulu ja budjetti päivitetään osana yleissuunnitelmaa				
Lamminrahkalaiset -teossarja	lumovoima	*	Taidehanke, aikataulu ja budjetti päivitetään osana yleissuunnitelmaa				
Lamminrahkan ratikka pysäkin teos	lumovoima	*	Taidehanke, aikataulu ja budjetti päivitetään osana yleissuunnitelmaa				
Lamminrahkan yleisön pyynnöstä -teos	lumovoima + apuraha	*	Taidehanke, aikataulu ja budjetti päivitetään osana yleissuunnitelmaa				
Lamminrahkan taiteen yleissuunnitelmat	lumovoima	*	suunnittelman viimeistely ja hyväksyntä				
PROSENTTIPERIAATE							
Kirkkoharjun koulu peruskorjaus	%	*	päätös	taiteilijavalinta ja luonnos	teoksen toteutus		
Vatialan päiväkoti	%	*	päätös	taiteilijavalinta ja luonnos	teoksen toteutus		
Pikkolan yläkoulu peruskorjaus	%	*	aikataulu täsmentyy neuvottelujen myötä				
Lamminrahkan yläkoulu	%	*	aikataulu täsmentyy neuvottelujen myötä				
ITSENÄISET HANKKEET							
Aulis Aarnion muistomerkki	itsenäinen hanke	*	aikataulu täsmentyy neuvottelujen myötä				
Teoshankinnat, väliaikaiset teokset ja tapahtumat	itsenäinen hanke	**	teoksia ja tapahtumia voidaan tilata ja toteuttaa määrärahojen puitteissa joustavasti				
MUU RAHOITUS							
Torin teos	perintöraha	115 000	toteutussuunnittelu	toteutus ja asennus			
YKSITYISTEN RAKENNUTTAJIEN HANKKEET							
Timanttikortteli	rakennuttaja	150 000	toteutus ja asennus				
Kesko	rakennuttaja	*	aikataulu täsmentyy neuvottelujen myötä				
Harjunsola	rakennuttaja	*	taiteilijavalinta ja luonnosvaihe	toteutusvaihe			

* budjetit täsmentyvät neuvottelujen myötä

** budjetti päätetään vuosittain